

סיום על מסכת תמורה

מאת

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוק"לה"ה נבנ"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

משיחת כ"ף מנחם-אב, ה'תשמ"א

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים”

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ותשע לבריאה

צדי"ק שנה לנישואי כ"ק אדמו"ר והרבנית הצדקנית זי"ע

לזכרון

כ"יק הרה"יק הרה"יג הרה"יח והמקובל
רב פעלים לתורה ולמצוות ורבים השיב מעון
דור רביעי לכ"יק אדמו"ר הצמח צדק
ר' לוי יצחק בהרה"יח וכו' ר' ברוך שניאור ע"ה

שניאורסאהן

אשר נאסר והגלה על עבודתו

בהחזקת והפצת היהדות

ונפטר בגלות ביום כ"ף לחודש מנחם אב

שנת ה'תש"ד

וזוגתו הצדקנית הרבנית

מרת חנה ע"ה

בת הצדקנית הרבנית מרת רחל ע"ה

ובת הרה"יג הרה"יח ר' מאיר שלמה ע"ה

נפטרה ביום השבת קודש, ו' דעשי"ת, בעלות המנחה

שנת ה'תשכ"ה

ת' נ' צ' ב' ה'

הוריו של כ"יק אדמו"ר זי"ע

לזכות

התלמידים המצטיינים
במתיבתות, ישיבות-קיץ ומחנות-קיץ
בארצות-הברית וקנדה
שהשתתפו במבצע לימוד
כהכנה ליום ההילולא השבעים וחמש
של כ"ק הרה"ג הרה"ח והמקובל וכו'
ר' לוי יצחק בהרה"ח וכו' ר' ברוך שניאור ע"ה
שניאורסאהן

אביו של כ"ק אדמו"ר זי"ע
וזכו בגורל להיות הנציגים של כל המשתתפים
לנסוע ולהשתטח על ציונו הקי' בכ"ף מנחם-אב

נדפס על ידי ולזכות

יוסף יצחק הכהן בן רישא
וזוגתו נחמה דינה בת מלכה רייזל

שלמה הלוי בן איטא העניא

וזוגתו איידה בת פייגא

שלום דובער בן רבקה נעמי

וזוגתו אסתר בת מרים

©

Published and Copyright 2019 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 | Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • <http://www.lahak.org>

The Kehot Logo is a registered trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5779 • 2019

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס
The PrintHouse
538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237
(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס
על ידי חיים שאול בן חנה
בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"
(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

הוספה

בי"ה, י"ד מנחם אב, ה'תשל"ח
ברוקלין, נ.י.

אגודת בית הכנסת שכונת חרמון, קרית גת
ובראשם הפרופ. יצחק אייזיק פלאקסמאן
יו"ר התאחדות עולי בריה"מ
והגבאים אלי' כהן, אלימלך יוסף ומרדכי אבגי
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

מאשר אני קבלת מכתבם מיי"ב תמוז בקשר עם בית הכנסת החדש
שפתחו בשכונתם.

ובודאי יהי זה בית כנסת וגם בית מדרש, לתפילה בצבור וללימוד התורה
ברבים, ובפרט בהלכות הצריכות בחיי היום-יום, כולל מצוות התלויות בארץ.
ויהי רצון שילכו מחיל אל חיל בכל עניני בית הכנסת והמתפללים והשכונה
בכלל.

אף על פי שאין לי קרנות למטרת כאלה, ועוד ועיקר שבודאי יודעים
מהמשרדים המעוניינים ועושים בשטח זה, אבל על פי הכתוב "חבר אני לכל אשר
יראוך" גי', לוטה בזה השתתפותי פרטית על כל פנים באופן סמלי.

בכבוד ובברכה להצלחה.

נ.ב. כיון שמזכיר שישב בבית הסוהר עם דודי הרב מניקוליב, יבלי"ח,
אסיר תודה אהי' לו אם יכתוב לי פרטים בזה. וכדי שלא להטריחו ביותר, הרי
יש לו גם דרך קלה יחסית, שאם יבקש מי מהצעירים מאנשי חבי"ד בקרית
מלאכי, בטח יקבלו עליהם לשמוע ממנו הפרטים ולהעביר אלי, כיון שכל פרט
בזה יקר לי מאד מאד. ותי"ח תי"ח מראש.

מחיל אל חיל: תהלים פד, ח.
חבר .. יראוך: תהלים קיט, סג.

דודי הרב מניקוליב: הרב שמואל שניאורסאהן (אחיו של אביו של כ"ק אדמו"ר). נאסר בד'
תמוז תש"א, הוגלה לטומסק שבסיביר, ושוחרר באד"ר תשי"ג.

בס"ד.

פתח דבר

לקראת כ"ף מנחם-אב, יום ההילולא השבעים וחמש של כ"ק הרה"ג והרה"ח
המקובל וכו' ר' לוי יצחק ז"ל אביו של כ"ק אדמו"ר זי"ע — הננו מוציאים חלק
משיחת כ"ף מנחם-אב תשמ"א — סיום על מסכת תמורה.

*

לחביבותא דמילתא — מועתק בזה קטע מתורת בעל ההילולא (תורת לוי
יצחק על מסכת גיטין ע' סג¹) בשייכות לסוף מסכת תמורה, וז"ל:

איסורי הנאה הוא מדעת דתהו, בלע בן בעור, המלך הראשון דתהו.
והיינו מה שיש איסורי הנאה שנקברים בקרקע ואיסורי הנאה שנשרפים,
כדאיתא בסוף מס' תמורה² — נקברים הוא מבחי' בלע, בליעה בקרקע,
ונשרפים הוא מבחי' בעור, הבערה באש³ .. (וכמ"ש במ"א בס"ד בענין עדת
קרח שהם ע"ד גבורות דתהו, והי' בהם נבלעים בקרקע ונשרפים⁴).

*

בתור הוספה — מכתב (תדפיס מאגרות-קודש חל"ג הנמצא בדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גי'", והוא בתוכם,
ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

יום ג' פ' עקב, י"ט חז"א, ה'תשנ"ט,
ערב יום ההילולא השבעים וחמש,
ברוקלין, נ.י.

(1) וראה גם שם ס"ע שכא ואילך. לקוטי לוי"צ לזח"ג ע' שנת.

(2) ובלקוטי לוי"צ לזח"ג שם: "ע"ד ההפרש בין נקברין לנשרפין בסוף מס' תמורה".

(3) ובלקוטי לוי"צ לזח"ג שם, ש"מספר בל"ע ב"ן בעור הוא ב"פ גבורה, היינו הגבורה והדין
דבליעה והגבורה והדין דהבערה".

(4) ובלקוטי לוי"צ שם: "בלועים — דתן ואבירם*, ושרופים — הר"ג איש, וקרח עצמו הי' מן
הבלועים והשרופים יחדו" (וראה גם תורת לוי"צ ע' מח).

(* כמחכר בפרשת השבוע — עקב יא, ו.

בס"ד. סיום על מסכת תמורה

— משיחת כ"ף מנחם-אב, ה'תשמ"א —

בלתי מוגה

א. בסיום מסכת תמורה יש שקו"ט בנוגע לאפר קדשים (היינו, קדשים שצריך לשרפן, ולאחרי השריפה נשאר מהם אפר) — אם הוא מותר או אסור בהנאה:

בתחילה הובאה הברייתא ש"נשרפין אפרן מותר" — שזהו בהמשך למ"ש בסיום המשנה: "כל הנקברין לא ישרפו, וכל הנשרפין לא יקברו, ר' יהודה אומר אם רצה להחמיר על עצמו לשרוף את הנקברין רשאי, אמרו לו (חכמים) אינו מותר לשנות", ועל זה מבואר בגמרא: "מ"ט (נקברין לא ישרפו), משום דנקברין אפרן אסור ונשרפין אפרן מותר" (ולכן "נקברין לא ישרפו, משום דנקברין אפרן אסור, ואתו למישריאיא"²), ולא כדעת ר' יהודה ש"אם רצה להחמיר על עצמו לשרוף את הנקברין רשאי", כי, "אע"פ שהוא מחמיר בשריפתו (שלא להסתפק בקבורה אלא לשרפו), הרי הקל באפרן, שאפר הנקברין אסור"³.

ופריך בגמרא: "ונשרפין דהקדש אפרן מותר, והא תניא⁴ כל הנשרפין אפרן מותר חוץ מאפר .. דהקדש לעולם אסור", ומשני, "רב שמעי' אמר, כי תניא הא מתניתא (דאפר הקדש אסור) בתרומת הדשן תניא (במלוא קומץ של הדשן קאמר שהכהן תורם בכל יום שחרית ונותנו אצל המזבח, כדאמר בפ"ב דיומא⁵ נאמר כאן⁶ והרים ונאמר להלן⁷ והרים, מה להלן בקומצו אף כאן בקומצו²), דלעולם אסור, דתניא⁴ ושמו בנחת, ושמו כולו, ושמו שלא יפזר" (וכיון דטעון גניזה⁸ אסור בהנאה²).

ב. והנה, בהלכות פסולי המוקדשין בסופן⁹ כתב הרמב"ם: "כל

הקומץ שנוטל הכהן בידו ומניחו בסמוך ובצד (אצל) המזבח (בדוגמת הפרשת תרומה ומעשות וכיו"ב מדברי חול) — אסור בהנאה.

אבל הדרך הסלולה היא דרך הרמב"ם — ש"כל הנשרפין של הקדש אפרם מותר", כיון שצריכה להיות גם ההנהגה ד"כל מעשיך יהיו לשם שמים",

"חוץ מדשן המזבח החיצון והפנימי ודישון המנורה" — דכיון שזהו ענין שתחילתו הי' קדשים ע"ג המזבח, שכללות ועיקר ענינו הוא "לחמי לאישי", "מפרנסין לאביהם שבשמים", הנה אע"פ שרצונו של הקב"ה שישאר אפר, הרי זה כדי שיהודי יראה שהוא לא נהנה מזה; ואם בדשן מזבח החיצון כך הוא — עאכו"כ בדשן מזבח הפנימי ודישון המנורה.

וזהו לפי סדר ההנהגה של רשב"י, שטוען, שיהודי הוא "גוי קדוש"⁵⁰, וא"כ, איך יתכן שבכח העשי' שלו (עם היותו רק כח הכי חומרי וגשמי שלו) יהי "חורש .. וזורע כו" — "תורה מה תהא עלי"?! "אלא .. מלאכתן (צ"ל) נעשית על ידי אחרים, שנאמר ועמדו זרים ורעו צאנכם"; ואילו דבר שקשור עם קדושה, הנה גם אפרו אסור, כיון ששייך כולו לקודש.

ח. ולהעיר:

בנוגע לתורה — הדרך היא דוקא כר"י⁵¹, כיון שאפילו עניני החול הם במעמד ומצב כפי שהם בתורה וע"פ התורה, ועאכו"כ אפר הקדשים שבהם;

אבל בנוגע לפסקי דינים למעשה בפועל, לגבי כל העולם כולו — שזהו ענינו של ספר הרמב"ם, "הלכות הלכות"⁵², היינו, שאין זה כפי שיהודי יושב בד' אמות של תורה ותפלה, אלא כפי שיוצא לעסוק ב"הליכות עולם לו"⁵³ — אזי יש צורך בזהירות נוספת, שכל רגע מזמנו שיכול לנצל לענין של קדושה, אסור לו ליהנות ממנו בענין של חול ורשות, אפילו אם אינו המוכחר שבזה, כמו הרמת הדשן.

(* כ"ק אדמו"ר שליט"א אמר, שערך סיום על מסכת תמורה, כיון שע"פ הזכרון, לא נערך עדיין סיום על מסכת זו בפומבי.
 (1) לד, רע"א.
 (2) פרש"י שם.
 (3) רמב"ם דלקמן בפנים הי"ד.
 (4) פסחים כז, ב.
 (5) כד, א.
 (6) צו ו, ג.
 (7) שם, ח.
 (8) ראה גם רש"י פסחים כו, א: "דכתיב ושמו אצל המזבח אלמא טעונה גניזה".
 (9) פי"ט הי"ג.

(50) יתרו יט, ו.
 (51) כסיום דברי הגמרא: "הרבה עשו כרבי ישמעאל ועלתה בידן, כרבי שמעון בן ושי"נ. יוחי ולא עלתה בידן".
 (52) כלשונו בהקדמתו לספר הי"ד.
 (53) חבקוק ג, ו. וראה מגילה כח, סע"ב.

הקדשים עצמם שעולים למעלה היא בדוגמת האפר היורד למטה בערך שאר ג' היסודות כו'.

וכאן מתעוררת השאלה והקס"ד — אם אפר הקדשים מותר בהנאה או אסור בהנאה, ויש בזה ב' שיטות, שהם ב' אופנים ודרכים בעבודת ה', כדלקמן.

ו. ובהקדים החילוק⁴⁰ בין "כל מעשיך יהיו לשם שמים"⁴¹ ו"בכל דרכיך דעהו"⁴²:

יש אופן עבודה ש"מעשיך" הם רק "לשם שמים", היינו, שנעשים בשביל כוונה ותכלית אחרת — "שמים" — שתבוא לאח"ז, ואילו בשעת מעשה הרי זה "מעשיך", דברי הרשות.

ויש אופן עבודה שבכל ענין מקיימים בפועל "דעהו" — ידיעת ה', שהיא אחת המצוות הכי גדולות⁴³, כך, שאין דברי הרשות, אלא כל ענין הוא "קדשים" (ולדוגמא בענין האכילה — שהיא באופן ד"צדיק אוכל לשובע נפשו"⁴⁴).

וע"ד החילוק בין ב' דרכי העבודה של רבי ישמעאל ורבי שמעון בן יוחי — כדאיתא בגמרא⁴⁵: "תנו רבנן, ואספת דגנך"⁴⁶, מה תלמוד לומר, לפי שנאמר⁴⁷ לא ימוש ספר התורה הזה מפיך, יכול דברים ככתבן, תלמוד לומר ואספת דגנך, הנהג בהן מנהג דרך ארץ, דברי רבי ישמעאל. רבי שמעון בן יוחי אומר, אפשר אדם [אתם קרויים אדם]⁴⁸ חורש בשעת חרישה וזורע בשעת זריעה וכו', תורה מה תהא עלי', אלא .. מלאכתן נעשית על ידי אחרים, שנאמר⁴⁹ ועמדו זרים ורעו צאנכם".

ז. ובהתאם לכך יש לבאר ב' השיטות בנוגע לאפר קדשים:

לפי סדר ההנהגה של ר"י, "הנהג בהן מנהג דרך ארץ" — הנה אע"פ שזהו אפר קדשים, הרי זה אפר המותר, כך, שאפילו אם זה אפר של המזבח הפנימי והמנורה, ועאכו"כ אפר של מזבח החיצון, הרי הוא מותר בהנאה — כדי שיוכל לפעול יותר בעולם; ורק הרמת הדשן —

הנשרפין של הקדש אפרם מותר, חוץ מדשן המזבח החיצון והפנימי ודישון המנורה".

והשיג עליו הראב"ד: "חוץ מדשן המזבח — א"א הרמת הדשן". והיינו, "שלא אמרו אסור אלא דשן שהי' מרים כהן בכל יום ממזבח העולה, כדכתיב' והרים את הדשן אשר תאכל האש את העולה ושמנו אצל המזבח, וכדמפרש טעמא בגמרא וכדפרש"י, ודישון מזבח הפנימי ודישון המנורה אינם בכלל זה"¹⁰ (ולכן אפרן מותר).

וכבר שקו"ט בזה בדברי האחרונים¹¹:

איך יחלוק הראב"ד על משנה מפורשת במסכת מעילה¹²: "דישון מזבח הפנימי והמנורה לא נהנין ולא מועלין", וא"כ, מפורש בהדיא שגם דשן (אפר) מזבח הפנימי והמנורה אסור?!

ולאידך גיסא — צריך להבין בדברי הרמב"ם:

הרי מפורש בגמרא "כי תניא הא מתניתא (דאפר הקדש אסור) בתרומת הדשן תניא, דלעולם אסור, דתניא ושמו בנחת, ושמו כולו, ושמו שלא יפזר", והרי מקרא זה נאמר בהרמת הדשן (כפי שטוען הראב"ד, בצדק לכאורה¹³), ובמילא אין זה שייך לדשן שטע"ג מזבח החיצון (שעליו נאמר¹⁴ "והוציא את הדשן אל מחוץ למחנה (אבל דוקא) אל מקום טהור"), שגם הוא יהי' אסור בהנאה; ועאכו"כ שאין זה שייך לדשן מזבח הפנימי ודישון המנורה?!

[ולהעיר מהשקו"ט בנוגע לא' מהעשרה נסים שנעשו לאבותינו בביהמ"ק ש"דישון מזבח הפנימי ודישון המנורה נבלעין במקומן" (במקום שנותנן בכל בוקר עם תרומת הדשן)¹⁵, אם כן הוא גם בדישון מזבח החיצון — דלכאורה, כיון שנאמר "ושמו בנחת ושמו שלא יפזר, אלמא דלא הוי נבלע במקומן, מדטעון גניזה", או שאפשר לומר ד"קרא לאו אניסא סמך, וה"ק אי לאו הוה ניסא שיהא נבלע במקומן, טעון גניזה"¹⁶, והיינו, שהפירוש ד"לא סמכינן אניסא"¹⁷ הוא רק כשצריך לעשות פעולה שמוכיחה שסומכין על הנס, אבל בנדו"ד, הפעולה ד"ושמו אצל המזבח" אינה (הוכחה) שסומכים על הנס שיבלע במקומו,

משיג דדשן המזבח מותר בהנאה, ואין אסור
אלא הרמת הדשן.
14) צו שם, ד.
15) יומא כא, א (ובפרש"י).
16) ראה תוד"ה נבלעין — שם.
17) פסחים סד, ב.

10) כסף משנה שם.
11) ראה מרכבת המשנה לרמב"ם שם.
מנ"ח מצוה קמו. ועוד.
12) יא, ב.
13) וראה מרכבת המשנה, שאין השגת
הראב"ד על דשן מזבח הפנימי והמנורה, אלא

40) ראה לקו"ש ח"י ע' 104. וש"נ.
41) אבות פ"ב מ"ב.
42) משלי ג, ו.
43) ראה תניא קו"א קנו, ב.
44) משלי יג, כה. וראה תו"א ר"פ חיי
שרה. ובכ"מ.
45) ברכות לה, ב.
46) עקב יא, יד.
47) יהושע א, ח.
48) יבמות סא, רע"א. וש"נ.
49) ישע"י סא, ה.

כיון שאינה) בסתירה לכך שלאח"ז יצטרך לגנזו, אלא שבפועל לא הוצרך לגנזו, כיון שהי' הנס שנבלע במקומו].

ומ"ש מפרשי הרמב"ם¹⁸ ש"רבינו סובר דילפינן להו מדישון מזבח העולה¹⁹ — הנה אפילו אם נאמר שיכולים ללמוד דישון מזבח הפנימי מדישון מזבח החיצון, כפי שבכמה ענינים יש שיוויון ביניהם, שלכן למדים ממזבח החיצון על מזבח הפנימי או להיפך, עדיין אינו מובן איך למדים בנוגע לדישון המנורה, בה בשעה שמזבח ומנורה הם כלים שונים בפני עצמם שאינם שייכים זל"ז?

ג. וא' הביאורים בזה:

איתא בירושלמי יומא²⁰: "מניין למזבח הפנימי שהוא (הדשן שלו) אסור בהניי', קל וחומר, אם מזבח החיצון אסור בהניי', הפנימי (שהוא יותר קדוש וחמור ממנו) לא כל שכן". ומבואר במפרשים²¹ שזהו המקור לדברי הרמב"ם שאסור ליהנות בהוצאת הדשן.

ומזה מובן גם בנוגע לדישון המנורה — שהרי גם המנורה היתה בפנים, כמו מזבח הפנימי (לא כמו מזבח החיצון שהי' מבחוץ, בעזרה), ולכן קאי הקל וחומר ממזבח החיצון גם על דישון המנורה.

ד. ויש לומר הביאור בזה (אם רק תרומת הדשן אסורה בהנאה, או שגם כל הדשן של מזבח החיצון מזבח הפנימי והמנורה אסור בהנאה) ע"ד האגדה והדרוש:

ובהקדמה — שהמזבח (מזבח החיצון ומזבח הפנימי) והמנורה כוללים את כללות עבודת האדם בב' האופנים דהעלאה מלמטה למעלה והמשכה מלמעלה למטה²².

בנוגע לענין המזבח — מבואר בספרים²³ (ובארוכה בלקו"ת²⁴) שרומז על לבו של אדם, עליו נאמר²⁵ "לבי ער — להקב"ה", ע"י "עבודה שהיא בלב זו תפלה"²⁶, שהרי "תפלות במקום קרבנות תקנום"²⁷,

(18) כסף משנה כאן.
 (19) וראה מרכבת המשנה, שרבינו לשיטתו דס"ל דשן המזבח אסור, כמבואר מדבריו סוף פ"ב מהל' תמידין ומוספין עיי"ש הט"ו.
 (20) פ"ב ה"ב (ובקרבן העדה לפני משה).
 (21) ראה מראה הפנים שם ("מכאן ראי' לדברי הרמב"ם .. שכתב שאסור ליהנות בהוצאת הדשן .. דמכאן הוא נלמד").
 (22) ראה גן סהמ"צ להצ"צ מצות בנין מקדש דרמ"צ פה, א ואילך).
 (23) ראה תורת העולה (להרמ"א) ח"א פ"ה. פכ"ד. ח"ג פ"ו. פנ"ט. ועוד.
 (24) דרושים לסוכות עח, ד ואילך.
 (25) ראה שהש"ר פ"ה, ב (א). יל"ש שם (רמז תתקפח). ועוד.
 (26) תענית ב, א.
 (27) ברכות כו, א-ב.

וגם הקרבת הקרבנות ע"ג המזבח בזמן שביהמ"ק הי' קיים היתה קשורה עם ענין התפלה (עבודה שבלב), כמובן מהמאמר "כהני ברעותא דלבא כו"²⁸, וכן ענין השירה — "ללוים בדוכנם"²⁹.

ובפרטיות יותר — יש במזבח כמה ענינים, כמרו"ל³⁰ "מזבח מזיח ומזין מחבב מכפר", כולל גם הענין דקרבן שלמים, "שיש בהם שלום למזבח ולכהנים ולבעלים"³¹ (ועד לשבעים הפרים שהיו מקריבים בחג שפעלו הגנה על אומות העולם³², שנמשכה מחג הסוכות בכל השנה כולה); אבל כללות ענינו של המזבח הוא — "לחמי לאישי"³³, "מפרנסין לאביהם שבשמים"³⁴, באופן של העלאה מלמטה למעלה.

ואילו בנוגע למנורה — איתא בגמרא במסכת מנחות³⁵: "ויעש לבית חלוני שקופים אטומים"³⁶, תנא שקופין [מבפנים] ואטומים [מבחוץ], לא לאורה אני צריך", כי אם "להוציא אורה לעולם"³⁷, עיי"ז ש"עדות הוא לכל באי עולם שהשכינה שורה בישראל", והיינו, שענינה של המנורה הוא המשכת האור מלמעלה למטה להאיר בעולם.

ה. והנה, לאחר הקרבת הקרבנות ע"ג המזבח והדלקת המנורה, הי' נשאר אפר³⁸, ולכן הי' צריך להיות דישון המזבח ודישון המנורה.

והענין בזה:

ענינו של אפר כפשוטו הוא — תכלית הגשמיות שבדבר, כמבואר בארוכה באגה"ק³⁹ שכל דבר מורכב מד' יסודות אש רוח מים עפר, וכאשר שורפים הדבר, אזי "ג' יסוד אמ"ר (אש מים רוח) חלפו והלכו להם .. ויסוד הד' שהי' בעץ שהוא העפר שבו היורד למטה .. הוא הנשאר קיים והוא האפר", והיינו, שהאפר שנשאר לאחר השריפה הוא הגשמיות שביסוד העפר עצמו.

ועד"ז ברוחניות הענינים — שההשפעה בעולם בערך לעניני

(28) ראה זח"ג לט, א. פח, ב. קעז, ב.
 (29) מגילה ג, א. ובכ"מ.
 (30) כתובות יו"ד, ב. וראה לקו"ש ח"ל ע' 39 ואילך.
 (31) פרש"י ויקרא ג, א.
 (32) ראה סוכה נה, ב. במדב"ר פ"א, ג.
 (33) פינחס כח, ב.
 (34) זח"ג ז, ב.
 (35) פו, ב.
 (36) מלכים א, ד ובפרש"י.
 (37) פרש"י שם. וראה ירושלמי ברכות פ"ד סה"ה. ועוד.
 (38) גם משריפת העצים שע"ג המערכה — שזוהי השייכות המיוחדת לעשרים באב, שהוא מהימים שבהם היו מביאים קרבן העצים (ראה תענית כו, א. כח, א — נתבאר בארוכה בלקו"ש ח"ד ע' 1103 ואילך. ח"ט ע' 86 ואילך. ועוד).
 (39) סט"ו (קכא, ב).